

Mestre Martí

"Every mind on this planet needs a spark, and often that spark comes from a teacher, the real masters of the universe!" (Stephen Hawking)

Els anys 1960, a l'Escola d'Enginyers hi havia tres llocs que com estudiant m'atreien; tres llocs on, més enllà de la grisor regnant, es respirava una certa modernitat.

Un era el reactor, l'edifici annex on s'experimentava l'energia "del nostre temps", com es deia aleshores. Però no era fàcil entrar-hi i, com tots els reactors, feia una mica de por.

El segon lloc es trobava a la primera planta. Era la "delegació d'alumnes", on un grupuscle d'estudiants es reunia, discutia de política i preparava accions per agitar el personal —poc propens a agitar-se— contra els fatxes que abundaven a fora i a dintre de l'Escola.

I el tercer lloc que m'atreia era el laboratori de càlcul de la cinquena planta, on el professor Martí Vergès i una colla d'avançats treballaven amb uns ordinadors, mai n'havia vist. Allí vaig aprendre a programar el marcador d'un partit de tennis, cosa que, enmig del tedi de la carrera, va ser tota una revelació.

Havia tingut el Martí com a professor de mecànica i vaig poder comprovar que les seves classes d'informàtica discorrien similars, és a dir, entre nombroses digressions. D'entrada el mètode desconcertava, però de seguida t'adonaves que les digressions eren sovint el més interessant de les seves classes.

A partir del tercer curs, el meu temps d'estudiant va quedar repartit, sobretot, entre les plantes primera i cinquena... fins que els fatxes van decidir reprimir el grupuscle agitador de la primera; vaig ser *expulsat* de la Universitat i em van prohibir l'entrada a l'Escola.

La delegació d'alumnes va quedar clausurada, però el laboratori de càlcul no. El Martí em va oferir feina i vaig passar-m'hi moltes tardes dels mesos que va durar el *càstig*; cap altre professor va fer un gest solidari com aquell que, ben segur, tenia el seu risc. Això em va donar l'ocasió de conversar molt amb ell i de descobrir que, a més d'inspirador, era un professor generós.

Després d'uns anys en què em vaig dedicar a la gestió d'empreses —era la manera que hi havia de guanyar-se la vida com informàtic— va sorgir l'oportunitat de treballar en el flamant CCUPB; no vaig dubtar d'apuntar-m'hi. El lloc estava obert a les noves aplicacions acadèmiques i no acadèmiques que, a poc a poc, indicaven que l'ordinador era més que una màquina de calcular. Es començava a parlar de digitalització d'imatges i de sons, i el CCUPB, entre altres camps innovadors, oferia l'oportunitat d'experimentar-la.

El mètode digressiu de les seves classes i converses també presidia el CCUPB. Pel despatx del Martí circulaven personatges un punt *friquis*, diríem ara, amb iniciatives que ell procurava animar i encarrilar. Era un temps d'eslògans com ara "aconsegueix

l'impossible"; el Martí se'n feia ressò a la seva manera estimulante a actuar i a perseguir els objectius sense defallir. La moral de combat en aquell lloc era molt alta; entre companys de treball corria la ironia de què un mètode per aproximar-se a l'impossible era, si calia, l'"embolca que fa fort".

A punt d'enllestir la tesi doctoral, vaig quedar atrapat en un problema de càlcul matricial que no sabia com resoldre. En plena angoixa de doctorand, vaig demanar consell al Martí. L'endemà, després de convocar-me al seu despatx amb un dels seus *Seu!*, va mostrar-me la solució. Era molt bo com a director del centre, amb els nombrosos problemes concrets que devia resoldre, però alhora era molt bo en el terreny de l'abstracte.

La terra de conreu que era el CCUPB em va permetre descobrir l'animació per ordinador. En un dels monitors del FACOM vaig programar un joc de "tres en ratlla". Aquell altre programa elemental va suposar una altra revelació: l'ordinador es podia programar per a fer imatges. Un cop més, el Martí m'orientava.

Després d'uns anys sense tenir-hi contacte, als inicis dels 2000 vaig trobar una bona excusa per a fer-li una visita; jo estava fent uns vídeos d'astronomia i sabia que n'era força expert. La pujada per la carretera del Carmel fins a la insòlita casa del Parc Güell em va fer sentir com un novici ascendint a un monestir tibetà per visitar el Lama. M'importava molt la seva reacció perquè, a banda del seu criteri com a coneixedor del tema, els vídeos eren resultat d'unes idees-llavor covades gràcies a ell i al CCUPB; volia que ho sabés.

Per sort, els vídeos li van agradar, cosa que més endavant va donar pas a un seguit de berenars, regats amb una excel·lent xocolata desfeta, i de xerrades que s'allargaven indefinidament. Sovint parlàvem de política, potser pel *pecat original* de la nostra relació. En la terrassa modernista, amb la ciutat als peus, el Martí conversava imparabile i et contagiava com ningú el desig de coneixement (no hi ha desig més natural que aquest, diu Montaigne).

Amb el temps el seu cos es va anar encarcerant, però ell ho desafiava amb ànim. Se'l notava especialment animat quan abordava l'ascensor dissenyat per ell mateix i, passejant amb dificultat, anava identificant una per una les plantes del jardí. Per descomptat, cada planta donava lloc a una digressió interessant.

L'última vegada que vaig veure'l va ser poc abans de morir. Em va impressionar l'extrema degradació a la qual havia arribat el seu cos. Per distreure la tristesa, vaig pensar en el misteri insondable d'aquell cos tan malmès que havia albergat feia poc una ment tan preclara.

Vaig acomiadar-me del Martí amb el sentiment de què és esperançador saber que hi ha persones com ell, malgrat que ens deixin.

Xavier Berenguer
abril 2016